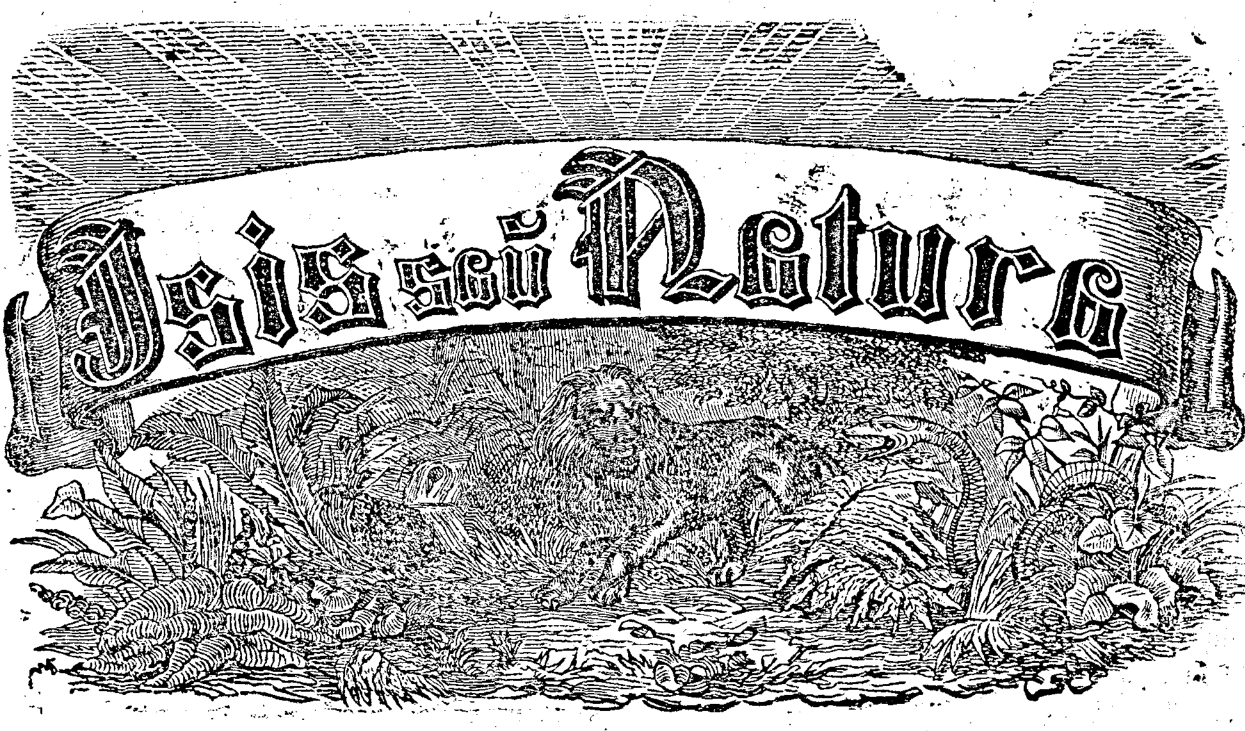

JURNAL

ПЕNTPȣ PESПÎNDIPEA ШTIINЦЕЛОРȢ NATȢPAЛE ШI ESAKTE, ÎN TOATE KЛASEЛE.

Pediџeatȣ

de

PROFESOR DOCTOR IULIU BARASH.

№ 27. (Anȣлȣ алȣ ţpeiлea) Бȣкȣpeшţї 22 Iȣлie, 1858.

Xaptiea de kочeнї de nopȣmбї.

În timпȣлȣ nostpȣ, konsȣmaџiȣnea xaptieї este foapte deosebitъ de mape шi кpeшte din zi în zi maї mȣлtȣ, pînъ ла dimensiȣne nekpedibiлъ. Keapȣ kîndȣ ne ȣïtъmȣ ла dpeгъtopiiле mȣлtopa statȣpї але Eȣponeї, ȣnde oamenii nȣ se maї гȣвepneazъ npin вopбe, чi npin xaptiъ шi ȣnde «deлeлe» kpeskȣ шi se înгpoшȣ ne fie-kape zi întp'ȣnȣ modȣ de sпepiatȣ; anoї шi în Amepika ȣnde oamenii sîntȣ skȣtiџї d'aчeastъ stъnînipe de xaptiъ, aколо iapȣ konsȣmezȣ sȣme fabȣлoase de xaptiъ кȣ жȣpnaлeлe лopȣ monstpoase în mъpime шi în nȣmъpȣлȣ esemплapiлopȣ. Aшa s. e. s'a fъкȣtȣ o kaлкȣлъ къ nȣmaї din xîptiea жȣpnaлeлopȣ ne fie-kape anȣ în statȣpiле ȣnite, s'apȣ nȣtea faчe nentpȣ глобȣлȣ пъmînteskȣ ȣnȣ бpîȣ kape л'apȣ înfъшȣpa de 5 opї Ȣnȣ kȣpiosȣ бpîȣ! Nȣ шtiȣ dakъ îлȣ apȣ џinea kaлdȣ шi dakъ apȣ пъstpa ne бietȣлȣ пъmîntȣ de niшte koлiчї шi opбipї kape i se întîmплъ din чe în чe пpeкȣmȣ шtimȣ; dapȣ opї кȣm, este пpoбatȣ къ konsȣmaџiȣnea xaptieї in timпȣлȣ modepnȣ este imensъ шi кpeшte înкъ din zi în zi maї mȣлtȣ.

Dapȣ ne kîndȣ konsȣmaџiȣnea xaptieї кpeшte mepeȣ, matepiea npimitiвъ de kape se npodȣчe, nȣ кpeшte totȣ în aчeastъ пpoпopџiȣne; къчї tpenџeлe de кътъшї шi de aлte feлȣpї de pȣfe înвekite de kape se faчe xaptia, nȣ se îmmȣлџeskȣ întp'atîta ka sъ noatъ fi d'ajȣnsȣ nentpȣ npodȣкџiȣnea xaptieї tpeбȣinчioase; fiind-чъ

intp'o цаpъ ѕnde sîntѕ mѕлцї лitepaцї, nѕ sîntѕ totѕ-d'aѕna mѕлцї oameni кѕ кътъшї. De aчеea s'a фъкѕtѕ în Eѕpoпa maї mѕлte черкъpї d'a гъsi o aлtъ matepiъ, afapъ din tpeнце, de кape s'apѕ пѕtea faчe xaptiea. Noї întp'ѕnѕ deosebitѕ aptiкoлѕ (Isisѕ anѕлѕ 1856 N . .) amѕ вopbitѕ despe asemenea черкаpе, dapѕ акѕmѕ вoimѕ вopbi iapѕ чева despe ăniлe черкъpї нѕoї totѕ în aчestѕ skoпѕ.

În fabpiка imnepiaлъ de xaptiъ лîngъ Глoггnitц s'a фъкѕtѕ дъnnzi asemenea черкъpї în dimensiѕnї mapї. Ѕnѕлѕ anѕme D. Diamantѕ a dipiцiatѕ aчeste черкъpї dѕpe o metodъ nѕoъ че a гъsit'o шi aчeste черкъpї aѕ datѕ пînъ акѕmѕ ѕnѕ pezѕлtatѕ foapte mѕлцъmitopѕ. Dapѕ чeлѕ d'intîiѕ пъskoчitopѕ aлѕ aчestei idei, este D. Bouchet în Fpanцa кape a înчеpкatѕ лa întîia oзpъ în anѕлѕ 1839 a faчe xaptiъ din кочени de nopѕmbї. Dapѕ opї къ кѕaлitatea nopѕmbѕлѕї n'a fostѕ destѕлъ de bѕnъ, opї къ кeлtѕeлiлe npoдѕкцiѕnei epaѕ npea mapї, e destѕлѕ ка' sъ ziчemѕ къ aчeste черкъpї n'aѕ aѕѕtѕ niчї o ѕpmъ folositoape шi d'atѕnчї înкoaчe nѕ s'a maї фъкѕtѕ în Fpanчia черкъpї în dimensiѕnї mapї d'a faчe xaptie din кочени de nopѕmbї. Apѕ fi шi nentpѕ цeapa noastpъ d'ѕnѕ фoлosѕ foapte însemnatѕ dакъ aчeste черкъpї нѕoї de лa Глoггnitц apѕ peѕшi; къчї atѕnчї кътimї imenze de кочени de nopѕmbї, кape лe npoдѕчe пъmîntѕлѕ Pomîniei apѕ avea шi eлe o вaлoape mape în лoкѕ кѕ акѕmѕ sîntѕ apѕnкate afapъ. Atѕnчї apѕ пѕtea ziчe чine-ва de nopѕmbѕ къ eлѕ nѕtpeшte кopпѕ шi snipitѕ adeкъ npin гpъѕнцeлe saлe, nѕtpeшte кopпѕ, шi npin кочениi sъї nѕtpeшte snipitѕлѕ, dîndѕї хъptiъ eftinъ шi кѕ xîptiъ, къpцї.

Sъ вopbimѕ акѕmѕ înкъ d'aлte черкъpї intepesante nentpѕ faчеpea хъptiei de difepite matepiї.

D. Schaefer, a înчеpкatѕ înкъ în seкѕлѕ tpeкѕtѕ sъ фaкъ xîptiъ d'o mѕлцime de matepiї divepse; în anѕлѕ 1770 a пѕbлiкatѕ eлѕ ѕnѕ onѕ în кape вopbeшte de 60 difepite matepiї кѕ кape a înчеpкatѕ sъ фaкъ хъptiъ a шi aлъtѕpatѕ 60 modeлe de хъptiъ фъкѕtъ de 60 matepiї. Eлѕ a фъкѕtѕ хъptiъ de коажъ de fagѕ, de saлчiъ, de teiѕ, de dѕdѕ, de фpѕnze de nлoпї, de вiцe tinepe, de ѕpzicъ, de skaeцї, de вiцъ sълbatiкъ, de кpinѕ, de вapzъ, de neлe de кaptofї, de mѕшкї шi de pъzъtѕpъ de лemne. Întpe toate aчeste черкъpї, se deosibeшte nentpѕ tъpimea sa ѕnѕ feлѕ de хъptiъ фъкѕtъ din noame de bpadѕ, пe кîndѕ o aлtъ хъptiъ фъкѕtъ de кaptofї, sъ deosebeшte nentpѕ фpѕmѕseцеa шi deлiкateцa sa.

În timпѕpї maї modepne s'a фъкѕtѕ черкъpї кѕ naie de gpîѕ шi de seкapъ, npeкѕmѕ шi кѕ коажa maї mѕлtopѕ apbopї. În anѕлѕ 1838, ѕnѕ D. Degrand a npiimitѕ ѕnѕ npiвiлeцiѕ (o patentъ) nentpѕ faчеpea хъptiei de лemne шi de tpestie. Dapѕ D-ni Laroche, Gaubert шi Damergue aѕ фъкѕtѕ în Fpanчia în anѕлѕ 1845 черкъpї d'a npoдѕчe хъptiъ de tpestiъ шi din niшte aлte nлante кape кpeskѕ în mѕлцime în aлъ stъtѕtъ (бълцї шi nopoiѕ) кape nѕ kostѕ nimiкѕ. Хъptiea фъкѕtъ de tpestiъ s'a deosebitѕ nentpѕ tъpiea sa, maї кѕ seamъ кîndѕ aѕ amesteкatѕ tpestiъ кѕ чева tpeнце.

În statѕpiлe ѕnite aѕ фъкѕtѕ fabpiчe de хъptiъ кape лѕкpeзѕ de pъzъtѕpї (черчeї) de лemne кape кade dѕпе pindeaoa timпляpiлopѕ шi dѕпе fepestpeѕ dѕлгepiлopѕ. Aѕ шi фъкѕtѕ акoлo кaлкѕлa къ o asemenea хъptiъ вa kosta кѕ 20 npoчentѕ maї eftinѕ de кîtѕ хъptie de tpenцe. În Albani (Amepiка) вa eшi акѕmѕ ѕnѕ жѕpnaлѕ tinъpitѕ пe o asemenea хъptiъ.

D-nii Pelle шi Planche în Fpanчia npoдѕкѕ хъptie de naie, кape se deosebeшte npin бѕnъtatea шi aлbeaцa sa. Ei aѕ tinъpitѕ пe aчeastъ хъptiъ ѕnѕ жѕpnaлѕ (journal du fabricat de Papier) шi л'a tpimisѕ лa esnoziцiѕnea mape de лa London în anѕлѕ 1855.

Dapѕ D. Iobard a mepsѕ шi maї denapte; eлѕ a înчеpкatѕ sъ фaкъ хъptiъ din бaлirъ de каї! Însъ se вede къ D. Iobard, niчї чeї-maлцї nomeniцї шi mѕлцї nenomeniцї aiчї, n'aѕ peѕшitѕ bine кѕ черкъpiлe лopѕ; къчї totѕ aчestѕ D. Iobard a пѕbлiкatѕ în nѕmeлe Mѕzeѕлѕї Indѕstpiei de лa Бpѕkseлѕ, o înшtiinцape npin кape фъгъдѕeшte odatъ o npemie de 50 miї de фpaнчї, aчeлѕia кape вa deskonepi o matepie nѕoъ бѕnъ шi eftinъ nentpѕ faчеpea хъptiei. O asemenea înшtiinцape кѕ o фъгъдѕiaлъ de 2500 фpaнчї, a пѕbлiкat npoпpietapii жѕpnaлѕлѕї Times în London.

În fine вomѕ nomeni aiчї dpentѕ кѕpiozitate къ în esnoziцiѕnea цeнepaлъ de лa London, s'a apъtatѕ o кapte вenitъ din Amepiка, tinъpitъ пe гѕmiлastiкѕ (каѕtшѕк) шi epa лeгatъ totѕ în

гьтіелаstікŏ. Копрінsълŏ ачеstеї кърцї ера іsторіеа інвенцієнеї каѕтшѕкълъї; însъ ачеаstъ карте н'авеа о колоаре фрътоаѕъ, нічї о solіdіtаtе преа маре шї коstъ преа мълтŏ; прін ърмаре каѕтшѕкŏ нъ ва fігъра нічї оdаtъ ка о матеріе de skрisŏ шї de літератъръ. Елŏ поате съ fігъреze ка о матеріе бънъ пентръ галошї шї пентръ алте фелърімї de обіекте în арте, дарŏ е фоарте пробабілŏ къ нъ вомŏ чіті вр'о dаtъ поеzіе tіпърітъ пе каѕтшк шї dіsпътеле жърналіstелорŏ dесбътътe іарŏ пе каѕтшкŏ.

Ѹnŏ fenomenŏ рарŏ пе маре.

Ѹnŏ D. Champan în кълъторіеа sа ла India а fostŏ пе маре мартор̆ъ ънъї fenomenŏ фоарте кьріоsŏ, adeкъ: къ пе о парте маре а Очеанълъї Indікŏ а възътŏ елŏ мареа албітъ, ка лаптеле. Еатъ кьм se esпрімъ D. Champan întр'о skрisoаре adресатъ Академіеї de штііnце ла Парisŏ.

«Ла 1-іŏ Авгъstŏ, zіче елŏ, тоцї кълъторіїї пе корабіе ънde м'амŏ афлатŏ, аŏ fostŏ прінші d'о неаstîмпъраре, къчї аŏ обсерватŏ пе маре ънŏ fenomenŏ кьріоsŏ адекъ апа очеанълъї s'а фъкътŏ верde întocмаї ка în локърї неаdînчї, ънde se афлъ бъпчї de nisinŏ пе fъndълŏ шъреї, пе кîndŏ întр'adевъръ очеанълŏ ера în ачеstŏ локŏ фоарте adînкŏ. Тотŏ d'о dатъ пъорії пе черŏ s'аŏ арътатŏ къ о фацъ stреінъ, необічнъітъ. Dар fіїndŏ-къ нъ s'а ivітŏ нічї ънŏ вîнтŏ, de ачееа, zіче елŏ, амŏ контінъатŏ кълъторіеа поаstръ în ачеа zі пînъ ла меазъ-ноапте.

Dарŏ атънчї îndатъ а венітŏ локотенентълŏ шї а анънцатŏ кьпітанълъї корабіеї къ і se паре къ корабіеа se апропіе de о банкъ de nisinŏ. Ѥо шї zіче елŏ, къ se гъсеште пе нічї о харте de маре къ арŏ fі аічї о банкъ de nisinŏ. Întр'ънŏ мінътŏ, ноі тоцї кълъторіїї ерамŏ съsŏ пе корабіе; дарŏ în ачеstŏ інтервалŏ, апа очеанълъї а skімбатŏ колоареа sа шї амŏ възътŏ деnарте пе орізонтŏ ка о баргъ de лъмінъ, каре se апропіеаŏ кътре ноі къ о іцеалъ фоарте маре. Ноі атънчї не амŏ înкінъітŏ къ ачеstа este семнълŏ ънъї ъраганŏ (вîнтŏ таре) каре începе а съфла шї амŏ аштентатŏ în чеа маї маре ансіетате моментълŏ кîndŏ ва ажънце ла корабіеа поаstръ пе каре о ва sпарце негрешітŏ. Dарŏ абіа дъпе ънŏ мінътŏ, тоатъ мареа împреціюрълŏ корабіеї а începътŏ съ fеарбъ, întocмаї кътŏ fербе борвісълŏ întр'ънŏ нахарŏ кîndŏ se пъне вінŏ пе dînsъ, шї тоатъ съпрафаца шъреї s'а фъкътŏ албъ ка лаптеле. În ачеstŏ тімпŏ нъ s'а сімцітŏ нічї ънŏ вîнтŏ; din контра о лініште adînкъ domneаŏ претътіndенеа шї în ачеаstъ лініште цененаръ, паркъ solемнелъ, s'а аъzітŏ біне гласълŏ кьпітанълъї каре, къ о маре міраре s'а întребатŏ: че însемнеазъ ачеаsta? Нештііndŏ че ва fі съfîршітълŏ ачеstеї счене спъімîнтътоаре, кьпітанълŏ а орdонатŏ шї корабіеа а stътътŏ шї катартъріле s'а skосŏ къ маре репеzічінне шї ноі тоцї ерамŏ гътіцї ла тоате întîмплъріле че потŏ вені. Dарŏ în ачеstŏ тімпŏ, ачеstŏ fenomenŏ кьріоsŏ а ърматŏ лъкрареа sа în міжлокълŏ ънеї тъчерї спъімîнтътоаре пînъ ла ноапте, кîndŏ атънчї, лъна неfііndŏ візібіле пе орізонтŏ, ънŏ întънерікŏ adînкŏ а învелітŏ паркъ тоатъ лъмеа.

Dарŏ пъцінŏ дъпе ачеаsta, s'а арътатŏ окілорŏ ноштрії înкрементеніцї ънŏ spектакълŏ нъоŏ маї фрътосŏ шї маї грандіосŏ de кîтŏ ачела каре амŏ възътŏ пînъ акьмŏ, adeкъ ла fіеші-каре мішкаре а корабіеї, а ешітŏ din маре о лъмінъ intensіbъ, каре s'а întінsŏ în вîрфъї stрълъчітоаре ка арцінтълŏ, каре fъцеа пе апа очеанълъї înfокатŏ, че semъпъ къ аеръ лŏ топітŏ. Dарŏ ънde маре нъ ера роше ка фокълŏ, аколо ера албъ ка зъпаdа saŏ ка лаптеле. Кеарŏ Delfіnі каре ъмблаŏ în маре атънчї, лъsа în ърмеле лорŏ ніште вîрфъї лъміноаsе. Кътре ора 5 demineаца, ачеstŏ fenomenŏ а înчетатŏ шї атънчї тотŏ орізонтълŏ s'а învелітŏ întр'ънŏ întънерікŏ профъndŏ întocмаї ка întънерікълŏ, каре съпрінde о счеnъ дъпе че а înчетатŏ ънŏ маре інчеndіŏ saŏ ка întънерікълŏ спъімîнтъторŏ каре ърмеазъ ънŏ фълцерŏ лъміноsŏ, каре пътръnde пъорї негрї че învелеsкŏ черълŏ întр'о ноапте întънекатъ.

Ноі, zіче D. Champan, амŏ ъмплътŏ атънчї basе къ апъ de маре шї амŏ възътŏ къ кеарŏ

аколо апа а лȣminatȣ̆ шi în mizлокȣлȣ̆ ачestеĭ апе s'аȣ̆ aflatȣ̆ niште animaле лȣminoase каре ераȣ̆ înшirate ȣнȣлȣ̆ лîнгъ алtȣлȣ̆ ка шiрȣ de тътънiĭ, fie-каре шiрȣ̆ авîндȣ̆ лȣнцimea ȣнȣĭ џолȣ̆.»

Аша рапортъ D. Champan.

Dарȣ̆ fenomenȣлȣ̆ de каре este aiчĭ ворбъ нȣ е чева нȣоȣ̆ în шtiinцъ; din контра е кȣноскȣtȣ̆ de мȣлtȣ̆ къ în ȣнеле локȣрĭ, маĭ кȣ seamъ în mареа Indiкъ, mареа stрълȣчеште кȣ о лȣminъ înfокатъ паркъ очеанȣ s'а skimbatȣ̆ întр'о imensъ ватръ înfокатъ; ачestȣ̆ fenomenȣ̆ este кȣноскȣtȣ̆ de мȣлtȣ̆ сȣб нȣmirea de *fosforeсченца мъреĭ* (везĭ Isisȣ̆ 1856, No: 6). Ачеастъ лȣminъ stрълȣчitoare s'аратъ маĭ кȣ seamъ пе вîрфȣлȣ̆ валȣрiлор каре, кîндȣ̆ каде, respîнгȣ̆ лȣmina în toate дiрекцiȣниле. Тоцĭ навiгъторiĭ ворбескȣ̆ кȣ ентȣsiasmȣ̆ шi admiрацiȣне de ачestȣ̆ fenomenȣ̆, маĭ кȣ seamъ кîндȣ̆ se ȣрmеазъ între ȣнеле din ноцiле обскȣре шi плине d'о тъчере misteriоасъ каре se веде нȣмаĭ în климеле tropiче але пъmîntȣлȣĭ.

Fenomenȣлȣ̆ fosforeсченцеĭ мъреĭ аре доъ каȣzе. Чеа d'întîiȣ̆ шi чеа маĭ џенералъ sîntȣ̆ о мȣлцiме de animaле miчĭ abia вiziвiле кȣ окiĭ гоĭ каре лȣческȣ̆ în mаре întокмаĭ кȣмȣ̆ лȣческȣ̆ пе ȣскатȣ̆ вара ȣнеле insekte шi карабȣшiĭ деспре каре вомȣ̆ ворбi алtъ datъ. Dарȣ̆ каȣzа а доа este пȣтрезiреа materiiлорȣ̆ органiче, каре (ка шi лемнe пȣтреде) лȣческȣ̆ în întȣнерiкȣ̆. Аша s. e. fiziчiĭ Becquerel шi Brechet аȣ̆ обсерватȣ̆ къ апа Brentеĭ лîнгъ Venецiеа лȣчеште вара дȣпе чеа маĭ miкъ miшкаре че se фаче întр'însa. Кîндȣ̆ арȣнкъ чiне-ва аколо орĭ-че корпȣ̆, мъкарȣ̆ челȣ̆ маĭ miкȣ̆, фаче къ de џiȣрȣ̆ împреџiȣрȣ̆ апа лȣчеште деnapte. Ачештĭ fiziчĭ s'аȣ̆ înкредiнцатȣ̆ къ materiĭ animaле пȣтреде sîntȣ̆ каȣza ачестȣĭ fenomenȣ̆.

Аша дарȣ̆, кȣмȣ̆ амȣ̆ zisȣ̆, казȣлȣ̆ чitatȣ̆ de D. Champan este нȣмаĭ ȣнȣ̆ казȣ̆ партiкȣларȣ̆ алȣ̆ fenomenȣлȣĭ џенералȣ̆ алȣ̆ fosforeсченцеĭ мъреĭ каре л'а възȣtȣ̆ маĭ мȣлцĭ кълъторĭ, маĭ кȣ seamъ în sînȣлȣ̆ мъреĭ ла Гȣinea шi în mареа Аравiкъ. Апоĭ este interesantȣ̆ а ведеа къ кеарȣ̆ попȣлiĭ antiчĭ аȣ̆ кȣноскȣtȣ̆ ачestȣ̆ fenomenȣ̆. Къчĭ џеографȣлȣ̆ Agatharchides каре а тръitȣ̆ ȣнȣ̆ sекȣлȣ̆ înainte de Хр., skрie în џеографiеа лȣĭ. «Ла църтȣрiле мъреĭ Аравiче, mареа аре kîte odatъ о înfъцiшаре ка ȣнȣ̆ рîȣ̆ албȣ̆ de лапте; ачеаstъ întîmпларе înкрiminеште тоцĭ кълъторiĭ.»

D. Quatrefages а фъкȣtȣ̆ ла Boulogne маĭ мȣлте esperimente шi s'а înкредiнцатȣ̆ къ insectele лȣчitoare, каре продȣкȣ̆ fosforeсченца мъреĭ аколо, нȣ daȣ̆ totȣ̆-d'аȣна о лȣminъ плинъ шi intensiвъ шi къ de мȣлте орĭ daȣ̆ о лȣminъ deвiлъ d'о колоаре албiшоаръ întокмаĭ къ лȣmina крепȣскȣларъ. Ла ȣнȣ̆ asemenea казȣ̆, mареа se аратъ албъ ка лапте, шi ачеаsta s'а întîmплатȣ̆ în казȣ̆ рапортатȣ̆ de D. Champan.

Ȣнȣ̆ воiaџiорȣ̆ în Indiea, вредникȣ̆ de кредȣтȣ̆, не повестеште ȣрmътоареле фапте кȣрioase: »Întр'о фрȣмоасъ ноапте, сȣбtȣ̆ ȣнȣ̆ черȣ̆ лimпеде, »прекȣмȣ̆ se веде нȣмаĭ în ачесте климе кълдȣроасе, кîндȣ̆ аерȣлȣ̆ ера înкъркатȣ̆ de miроасе de miĭ de флорĭ, а кърора дȣлчеацъ este »некȣноскȣтъ, în алте църцĭ маĭ пȣцiнȣ̆ ферiчite, »m'амȣ̆ плimбатȣ̆ întр'о лȣntре п'înȣ̆ каре алȣнекамȣ̆ ка пе о оглиндъ. În mizлокȣлȣ̆ ачестеĭ натȣрĭ тъкȣте, d'о datъ амȣ̆ възȣtȣ̆ къ арборiĭ (копачiĭ) каре se афлаȣ̆ пе марџinea анеĭ, stрълȣчеаȣ̆ кȣ о лȣminъ вiȣъ ка кîндȣ̆ »арȣ̆ fi fostȣ̆ акоперiцĭ к'о мȣлцiме de diamante »stрълȣчitoare în фелȣрimĭ de колорĭ ка але кȣркȣбеȣлȣĭ; de odatъ s'а înълцатȣ̆ ка niште skintеĭ »de фокȣ̆ шi iаръшĭ întр'ȣнȣ̆ minȣtȣ̆ ле-амȣ̆ възȣtȣ̆ къзîндȣ̆ асȣпра арборiлорȣ̆ ка о плоае de »аȣрȣ̆. Ачеаstъ сченъ ка d'ȣнȣ̆ фокȣ̆ de artifiцiе »misteriosȣ̆, mi-а фъкȣtȣ̆ о mаре impresiȣне; »mi-амȣ̆ imaџiнатȣ̆ къ мъ афлȣ întр'о џеаръ înкîнтатъ, înкȣнџiȣратъ d'о попȣлацiȣне de спектре (stafiĭ); însъ песте пȣцiнȣ̆, вîслашiĭ каре »аȣ̆ fostȣ̆ кȣ mine, m'а skосȣ̆ dintр'ачеаstъ илȣsiȣне, аръtîндȣ-mĭ къ прiнчiпȣлȣ̆ stрълȣчitорȣ̆ »алȣ̆ ачestȣĭ fenomenȣ̆ нȣ este алтȣ̆-чева de kîtȣ̆ »мȣштеле лȣminoase каре se пȣсесе-ръ пе а»чештĭ арборĭ sвбрiндȣ̆ din рамȣръ în рамȣръ, »шi аша акоперindȣ̆ арборȣлȣ̆ к'о лȣminъ fantastiкъ вариавiлъ în фелȣрimĭ de колорĭ».

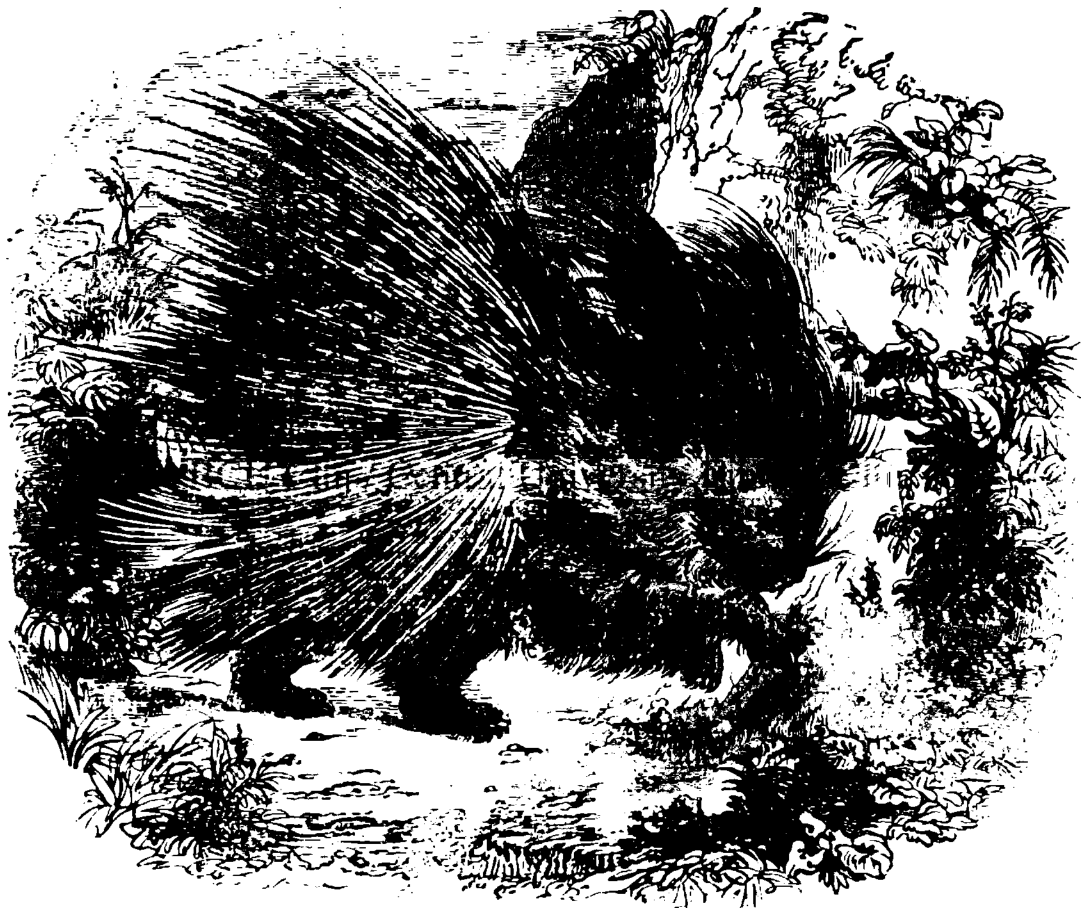
Eatъ о сченъ фрȣмоасъ!

Поркълъ̆ къ гімпі̆.

Провербълъ̆ ziче «Nъ totъ̆ че лъчешtа ка аърълъ̆, este adeвъpatъ̆ аъръ̆»; провервълъ̆ аръ̆ пъtea ziче къ пъ totъ̆ каре se пъmeшte поркъ̆, este ъпъ̆ adeвъpatъ̆ поркъ̆, прекъmъ̆ este animaлълъ̆ despre каре ворбітъ̆ акътъ̆.

Поркълъ̆ къ гімпі̆ (Histrix crystata, porc-epic) este оріціпаръ̆ în кліmеле чеде maĭ калде але kontinentълъі̆ векіъ̆ (s. e. Afpiка, Indiea) къ toate aчestea поate съ tpъeaskъ ші în кліmеле maĭ temпepate, ші съ se îmълцeaskъ аколо, прекъmъ̆ în Пepsia, Italia, Sпania ші кеаръ̆ în sъdълъ̆ Fpaнчіеі̆ ші Цepmanieĭ. Dapъ̆ maĭ къ seamъ esistъ în Italia îmпреціърълъ̆ Pomeĭ, ъnde a fostъ̆ adъsъ̆ este акъmъ̆ пъmaĭ пъціпе sекълі̆.

Поркълъ̆ къ гімпі̆, amъ̆ zisъ̆, пъ е поркъ̆ ші întp'adeвъръ̆ toatъ opгanizaціъnea лъі̆ аратъ

Поркълъ̆ къ гімпі̆ (Histrix cristata.)

къ е maĭ mълtъ̆ епъре saъ̆ kastopъ̆, de kîtъ̆ поркъ. ші пъmaĭ stpirapea лъі̆ seamъпъ къ stpirapea ъпъі̆ поркъ̆. Мъpimea лъі̆ este de доъ пічіоape ші жъmъtate; пічіоapeле sале sîntъ̆ skъpte, чеде de nainte, însъ sîntъ̆ maĭ лъпці̆: ла пічіоapeле denainte аpe kîte 4 деџete, ла чеде de d'îndъpъtъ̆, kîte 6; капълъ̆ sъъ̆ аpe о лъпціme de 4 цолъpі̆, бъzа лъі̆ de sъsъ̆ este кръпатъ, ка ачееа а епъpълъі̆, авîndъ̆ аколо ші о mъstaцъ лъпгъ; окіі̆ лъі̆ sîntъ̆ mічі̆; dapъ̆ ъpeкіле potъnde ші kamъ̆ tъptite; коada е foapte skъptъ. În прівінца dinціліоръ̆ гъsimъ̆ ла aчestъ̆ animaлъ̆ доі̆ dinці̆ інчізіві̆ mapі̆ ші пічі̆ ъпъ̆ dinte kîineskъ̆ (ка ла епъpі̆); dap пе пічіоape аpe деџete.

Dapъ̆ карактерълъ̆ челъ̆ maĭ mapkantъ̆ ла aчestъ̆ animaлъ̆ este къ корпълъ̆ лъі̆ este акоperit къ гімпі̆, каре seamъпъ къ sъџeata; însъ sîntъ̆ чева къpбаці̆ (кîpлігаці̆), sîntъ̆ de difepite mъpimĭ ші гposimĭ, пе din afapъ колораці̆, жъmъtate албі̆ ші жъmъtate negpiĭ. Ъпіі̆ sîntъ̆ къраці̆ албі,

чеĭ maĭ грошĭ sîntŏ ши чеĭ maĭ skъpцĭ. Asemenea rimnĭ sъ гъseskŏ ши пе каuълŏ ачestuĭ animaлŏ; însъ sîntŏ aiчĭ maĭ ѕъвцірĭ ши maĭ miчĭ ши seamъnъ mънtŏ кŏ ачееа de поркŏ opdinapŏ.

Kîndŏ esam'neazъ чіne-ва maĭ de апроапе ачештĭ rimnŏ saŏ sъцеte, o sъ гъseaskъ къ sîntŏ roĭ пе de пъŏntpŏ ши прin ŏpmape seamъnъ кŏ niште nene de rîskъ de ла каpe s'a pŏntŏ варŏеле. Animaлŏлŏ este în stape sъ ле pidiче прin воinца луĭ, atŏnчĭ поркŏлŏ epikŏ se ŏnfлъ întokmaĭ ка ŏnŏ кŏpkanŏ, dapŏ nŏ e adeвъpatŏ ачееа че s'a zisŏ maĭ nainte къ, kîndŏ ачestŏ animaлŏ se пекъжеште fiindŏ ronitŏ, atŏnчĭ 'шĭ pŏne ачеле ши ле арŏнкъ asŏпра inamikŏлŏĭ sъŏ ка niште sъцеte. Ŏnŏ поркŏ ръmîne totŏ-d'aŏna поркŏ ши nŏ devine niчĭ odatъ soлdatŏ. Nŏmaĭ atîta este adaвъpatŏ къ, kîndŏ ачestŏ animaлŏ este ronitŏ. devine fŏpiosŏ, fŏцe înкоаче înколо, ши pid къ rimniĭ sъĭ, anoĭ fiindŏ-къ ачештĭ rimnĭ nŏ sîntŏ tokmaĭ віne лiпiцĭ de пеле, se întîmnлъ atŏnчĭ de kadŏ.

De ши ачеste animaле se пекъжеskŏ лesne, кŏ toate ачеstea nŏ mŏшkъ пе nimenĭ; nŏmaĭ kîndŏ пŏne чіne-ва mîna пе корпŏлŏ ши ачеле лорŏ, atŏnчĭ devine fŏpiosŏ, stpiгъ ши atакъ пе ачела каpe îĭ faче ŏnŏ лŏкpŏ аша de nenлъкŏtŏ.

Binъtopiĭ npetindŏ къ поркŏлŏ кŏ rimnĭ tpъеште 12 пînъ ла 15 anĭ. În лŏna луĭ Seпtemвpie sîntŏ în fŏpiea amopŏлŏĭ; atŏnчĭ se întîmnлъ къ doĭ piваліĭ se pŏпŏ ŏnŏ пе алtŏ кŏ dinцiĭ лорŏ. Eatъ къ ши ŏnŏ поркŏ поate sъ devie amopezatŏ ши кеapŏ жалŏzŏ. Eпока amopŏлŏĭ a ачеstopŏ animaле, цine пînъ ла sŏfîpшitŏлŏ лŏneĭ луĭ Noемвpie. Kîndŏ naskŏ nŏiĭ, atŏnчĭ tatълŏ apatъ maĭ mŏлte tandpeцe къtpe dînшiĭ de kîtŏ mŏma лорŏ. Kîte odatъ sъ веde nŏiŏлŏ кŏлкatŏ пе rîtŏлŏ tatълŏĭ sъŏ, каpe nŏ se mішкъ ка o statŏe, ка sъ nŏ skoaле nŏiшорŏлŏ луĭ. Dapŏ nŏiĭ ачештia kîndŏ naskŏ, aŏ ши rimniĭ лорŏ, însъ înкъ foapte miчĭ; кеapŏ dŏпе patpŏ, чinчĭ ziле dŏпе naштеpea sa, nŏ поate niminĭ sъ ia în mînъ ŏnŏ nŏiŏ de поркŏ кŏ rimnĭ, къчĭ ачеле sале s'a întъpitŏ пînъ atŏnчĭ întp'atîta къ sîntŏ în stape a ръni mîna omŏлŏĭ.

Mŏma dъ цiцъ nŏiлорŏ, o лŏnъ de ziле; ea 'ĭ obiчnŏеште atŏnчĭ sъ tpъеaskъ din арвŏpĭ, din fpŏкte ши кеapŏ din коажа de арворĭ. Iapna, ачestŏ animaлŏ se аскŏnde întokmaĭ ка ŏpsŏлŏ; ŏniĭ aŏ npetinsŏ къ în timnŏлŏ iepneĭ, eĭ dopmŏ, nŏ mъnînкъ nimiкŏ ши къ ачіле (rimniĭ) лорŏ ле kadŏ atŏnчĭ ши пpimъвара iapŏ креskŏ ла локŏ; dapŏ e sirŏpŏ къ ziоа kîndŏ e soape, nŏ esŏ afapъ, din кŏлŏшŏpiле лорŏ ши nŏmaĭ kîndŏ s'апŏне soapeле. eĭ apъtŏ o mape вioiчiŏne, napкъ aŏ înвеseлitŏ, saлtŏ ши fŏгŏ înкоаче înколо. Sipmaniле animaле! Ле napе віne къ a skъnatŏ de вічiŏлŏ лŏmineĭ; întokmaĭ ка ŏniĭ oamenĭ.

În stapea лiвеptъцеi, ачеste animaле tpъеskŏ de ръdъчinĭ ши de гpъŏнцеле плантелорŏ sълвatiче; de ачееа fakŏ mŏлte stpiкъчiŏnĭ în гpъdinĭ ŏnde поate sъ intpe. Ла sfîpшitŏлŏ верeĭ, devinŏ грашĭ ши aŏ atŏnчĭ o карne вŏnъ de mîнкаpe; dapŏ în stape de ровie mъnînкъ mezŏ de пiine, fpŏкte ши ръdъчiнеле плантелорŏ întpeвŏinцate în вŏкъtъpiea oamenілорŏ; dapŏ nŏ веа niчĭ odatъ. Аша dapŏ ачestŏ поркŏ, inamiкŏлŏ лŏmineĭ, челŏ пŏцinŏ n'ape natima «вŏŏtŏpeĭ.»

O пpiвipe în sînŏлŏ пъmîntŏлŏĭ.

(Ŏpmape.)

O алtъ împpeцiŏpape pemapкавiлъ ла вŏлkanĭ, o гъsimŏ în nepioade mapĭ каpe tpекŏ de mŏлte opĭ întpe doъ еpŏпцiŏnĭ але ŏnŏĭ волкаnŏ. Ŏnŏ волкаnŏ поate sъ ръmîie лiniштitŏ sŏte de anĭ ши пе ŏpmъ se peînчеапъ лŏкpapea sa întp'ŏn modŏ neaштentatŏ; пе ŏpmъ iapŏ ръmîne în odixnъ mŏлte sекŏле пînъ kîndŏ iapŏ îĭ віne кapiчiŏл, se пекъжеште, skŏînъ fокŏ ши nimiчеште totŏ че se афлъ împpeцiŏpŏлŏ луĭ. Eatъ s. e. челŏ maĭ кŏnoskŏtŏ волкаnŏ adeкъ Beзŏвŏл лîнгъ Neaпoлiĭ, каpe în timnŏлŏ impepatŏлŏĭ Tiber a fostŏ пpiвitŏ ка ŏnŏ вŏлкаnŏ stinsŏ de mŏлte sекŏле, în kîtŏ oameniĭ nŏ s'a maĭ temŏtŏ de dînsŏлŏ ши eatъ къ întp'o zi a dъpîmatŏ doъ ораше

марї ші вeslite în antikȣitate: Erculanum ші Pompea. Пе ȣрмъ, Besȣвȣлȣ̆ iapȣ̆ a ръmasȣ̆ în penaȣsȣ̆ 124 de anї пînъ ла anȣлȣ̆ 203 dȣпъ Xp. kîndȣ̆ atȣnчї a fъкȣtȣ̆ din нȣoȣ̆ o epȣпціȣne; пе ȣрmъ iapȣ̆ a ръmasȣ̆ neaktiвȣ̆ пînъ ла anȣлȣ̆ 512. De ла ачestȣ̆ anȣ̆ iapȣ̆ a fъкȣtȣ̆ o паȣzъ лȣнгъ пînъ ла anȣлȣ̆ 9 3, atȣnчї iapȣ̆ s'a întîmплatȣ̆ ла dînsȣлȣ̆ o epȣпціȣne кape s'a penetatȣ̆ în anії 1130, 1305 ші maї пе ȣрmъ în maї mȣлte pîn-dȣpї пînъ кеapȣ̆ în timпȣpiле noastpe. Aseme-nea, волканȣлȣ̆ Epomea în insȣла Ischia a fъ-кȣtȣ̆ чea d'întîiȣ̆ epȣпціȣne a sa кȣnosкȣtъ în anȣл 36 d. Xp. кape s'a penetatȣ̆ ші în anȣлȣ̆ 45 dȣпе Xpist., пе ȣрmъ saȣ̆ odixnitȣ̆ пînъ ла 1302 adeкъ anpoape *ȣna mie ші doȣ̆ sȣte* de anї. Kîndȣ̆ atȣnчї iapȣ̆ a fъкȣtȣ̆ o epȣпціȣne волка-nікъ foapte mape.

Asemenea intepвале лȣнџї de neaktiвitate, нȣ ле обsepвъmȣ̆ ла nічї ȣнȣ̆ fenomenȣ̆, ла nічї ȣнȣ̆ кopпȣ̆ пе пъmîntȣ̆ ші пе чepȣ̆. Nȣmaї skim-бъpiле nepiodiче але aкȣлȣї magnetikȣ̆ apъtȣ̆ a-semenea fenomene ші dовedeskȣ̆ npintp'ачeasta къ depindȣ̆ ші еле, întoкmaї ка лȣкpapea волка-nікъ, de fopціле sȣбtepane, mistepioase askȣnse în sînȣлȣ̆ пъmîntȣлȣї.—

Asemenea гъsimȣ̆ ла волканї o чipкȣmstanцъ кȣ totȣ̆ naptiкȣлape кape iapȣ̆ нȣ o гъsimȣ̆ ла nічї ȣнȣ̆ алtȣ̆ fenomenȣ̆ алȣ̆ Natȣpeї; adeкъ iȣ-цеалъ ші o fȣpie aша de mape în лȣкpapea лоp destpȣktiвъ (пъпъditoape). Toate evenementeле nenopoчite пе пъmîntȣ̆, пpeкȣmȣ̆: ȣpagane, пe-къчiȣnї, enidemії, anȣнцȣ̆ maї nainte sosipea лоp, anoї kîndȣ̆ sosesкȣ̆, totȣ̆ noate sъ se skane чine-ва, пе kîndȣ̆ epȣпціȣnile волканiче ші кȣtpemȣ-piле кape sosesкȣ̆, вinȣ̆ îndatъ fъpъ nічї o вeste ші kîndȣ̆ вinȣ̆ ȣpmezȣ̆ destpȣкціȣnea лоpȣ̆ кȣ o iȣцеалъ aша de tepiвiле în kîtȣ̆ niminea нȣmaї noate sъ skane. Întp'adевъpȣ̆ нȣ шtimȣ̆ d'o fopцъ destpȣktiвъ егалъ кȣ ачеа a fopце-лоpȣ̆ sȣбtepane, kîndȣ̆ se sȣe din adînчimea mis-tepioasъ, pezidenцa лоpȣ̆ ші ȣpmeazъ лȣкpapea лоpȣ̆ destpȣktiвъ neste пъmîntȣ̆. În пȣціne minȣte ші кеapȣ̆ sекȣnde, se omoapъ miї ші sȣte de miї de oamenї ші sъ dъpîmъ opaше ші цъpї întpeцї. Aша s. e. în пȣціne minȣte s'a omopîtȣ̆ 60 miї de oamenї în Siчiлiea în anȣлȣ̆ 1693; пînъ ла 40 miї de oamenї s'a omopîtȣ̆ în пȣціne sекȣnde în opaшȣлȣ̆ Rio Blanca în anȣлȣ̆ 1797; dapȣ̆ пînъ ла doъ sȣte miї de oamenї aȣ̆ mȣpitȣ̆ ла ȣнȣ̆ кȣ-tpemȣpȣ̆ че s'a întîmплatȣ̆ în Asia mікъ sȣбtȣ̆ im-nepatȣлȣ̆ Tiвеr în anȣлȣ̆ 19 ші o asemenea ne-nopoчipe s'a întîmплatȣ̆ totȣ̆ аколо sȣбtȣ̆ Iusti-nian în anȣлȣ̆ 526. Кеapȣ̆ ла кȣtpemȣpȣ din anȣлȣ̆ tpeкȣtȣ̆ (Deкemвpie 1857) aȣ̆ mȣpitȣ̆ în pirațȣлȣ̆ Naполії пînъ ла 30 miї de oamenї.

Anoї afapъ de ачestea, toate челе-лалte ка-лamitъцї нȣ ȣpmezȣ̆ лȣкpapea лоpȣ̆ destpȣktiвъ neste toate лȣкpȣpiле, пе kîndȣ̆ fopцеле елемen-tape sȣбtepane kîndȣ̆ sîntȣ̆ întъpitate, нȣ mena-цesȣ̆ nimiкȣ̆, нȣ лasъ nimiкȣ̆ în локȣлȣ̆ лȣї ші пъпъdesкȣ̆ totȣ̆. Fopцеле ачeste пapкъ sîntȣ̆ ade-въpatȣлȣ̆ пpinчinȣ̆ алȣ̆ nimiчipeї totале, a tȣtȣ-popa лȣкpȣpiлоpȣ̆ че esistъ; пapкъ воeskȣ̆ sъ se întoapкъ лȣmea ла kaosȣ̆ de ȣnde aȣ̆ eшit; пapкъ sîntȣ̆ inвidioase къ esistъ o кpeaціȣne în лȣme.

Dapȣ̆ ші omȣлȣ̆, пе лîнгъ spaїma peaлъ кape îї пpodȣче asemenea evenimente пepiкȣлoase, simte ші o алtъ impesiȣne întpistъtoape ла ве-depea ȣнȣї кȣtpemȣp mape. Kîndȣ̆ вede къ toatъ лȣmea sъ miшкъ, atȣnчї елȣ̆ пepde konfienцa în esistinцa лȣmeї, пpin ȣpmape ші în esistinцa sa пpoпpiъ. Ел a пpiвit пînъ aкȣm пъmîntȣл ка кop-пȣлȣ̆ челȣ̆ maї statopniкȣ̆, челȣ̆ maї sigȣpȣ̆, anoї kîndȣ̆ пъmîntȣлȣ̆ înчene sъ saлte sȣб пiчioapeле saлe, ȣnde se kaste aкȣmȣ̆ пpinчinȣлȣ̆ statopni-чieї ші aл odixneї? Kînd пъmîntȣл, ачeastъ fiinцъ чea maї konsepвatiвъ, чea maї пpogpesiвъ, se фаче îndatъ ȣнȣ̆ demokpatȣ̆ pеволȣціonapȣ̆, atȣnчї toatъ лȣmea пepde spepanцa, toatъ лȣmea a пepdȣtȣ̆ kanȣ̆.

Komȣnikaціȣnї sчientifiче mічї

Чeva despre somnȣ̆. (Ȣрmape.)

Animaлеле kîndȣ̆ dopmȣ̆, atȣnчї iaȣ̆ noziціȣnea кape aȣ̆ авȣt'o kîndȣ̆ eȣ̆ fostȣ̆ în miшкape; dapȣ̆ omȣлȣ̆ ia atȣnчї noziціȣnea кape este чea maї komodъ пentpȣ dînsȣлȣ̆. Kîndȣ̆ adoapme шezîndȣ̆ пе skaȣnȣ̆, atȣnчї kaпȣлȣ̆ kade пе пeптȣ̆, ȣsȣiї spinъpiї se кȣp-веazъ, вpaцеле sîntȣ̆ atîpnate în жosȣ̆ ші în цепepe

toцĭ mȣшkiĭ estensopĭ kapĭ întindȣ̆ шembpeлe лopȣ̆, kapĭ цinȣ̆ kopпȣлȣ̆ dpeptȣ̆ în kontpa лeџiĭ eкȣiлiбpȣлȣĭ, шi kapĭ лȣкpeazъ în feлȣpimĭ de modȣpĭ kindȣ̆ e **deшtentȣ̆**, aчeшtĭ mȣшkĭ pепaȣzъ aкȣma.

Пentpȣ ȣnȣ̆ omȣ̆ adȣлtȣ̆, пînъ лa 7 ope somnȣлȣ̆ în 24 de ope, e de ажȣnosȣ̆; seksȣлȣ̆ fpȣmosȣ̆ kape ape o konstitȣцiȣne maĭ deлikatъ шi maĭ ipitaбiлъ, чepe maĭ mȣлtȣ̆ somnȣ̆. Кȣ toate aчestea, noĭ бъpбaцiĭ nȣ пȣtemȣ̆ pъбda atita în papoptȣлȣ̆ insomnieĭ de kitȣ̆ o femee. Ȣnȣ̆ omȣ̆ poбȣstȣ̆ nȣ пoate sъ pemiiъ doȣe, tpeĭ ноnцĭ nепpeкȣpmatȣ̆ fъpъ somnȣ̆, пe kindȣ̆ de mȣлte-opĭ o damъ deлikatъ шade пante опtȣ̆ ziлe neadopmitъ лa patȣлȣ̆ ȣneĭ fiinцe iȣбite, ȣ. e. ȣnȣĭ kопiлȣ̆ saȣ̆ ȣnȣĭ soцȣ̆ iȣбitȣ̆ kindȣ̆ sintȣ̆ tape бoлnaбĭ; бa înkъ zioa ĭĭ înгpiжeшte kȣ feлȣpimĭ de гpiжĭ tandpe.

Копiĭ dopmȣ̆ maĭ mȣлtȣ̆ de kitȣ̆ oamenii adȣлцĭ, kъчĭ лa kопiлȣ̆ somnȣлȣ̆ e minkape; kȣ kitȣ̆ omȣлȣ̆ înainteazъ în бipstъ, kȣ atitȣ̆ dopmȣ̆ maĭ пȣцinȣ̆; „Somnȣлȣ̆ бъtpinȣлȣĭ fȣџe," este ȣnȣ̆ пpoбepбȣ̆ foapte adeбъpatȣ̆.

Вapa, maĭ kȣ seamъ în ziлeлe kaniкȣлe foapte kълdȣpoase, simцimȣ̆ dopinцa d'a dopmi, kъчĭ kълdȣpa mape пpodȣчe лa noĭ o ostenеaлъ fisikъ шi o apatie mopaлъ, пe kindȣ̆ din kontpъ eapna kindȣ̆ e џepȣ̆, atȣnчĭ ne simцimȣ̆ плinĭ de бioape шi de eneppiъ шi n'aбemȣ̆ niчĭ o înклinape пentpȣ somnȣ̆. Aчeasta este шi kaȣza kъ naцiȣniлe kapĭ шedȣ̆ în kлimeлe kaлde, sintȣ̆ maĭ somnȣpoase, лeneшe, de kitȣ̆ naцiȣniлe kapĭ шedȣ̆ în kлimeлe maĭ tempepate, peчĭ. Italianȣ шi Spanioлȣлȣ̆ tpeбȣe sъ aiбъ „Siesta" (somnȣлȣ̆) sȣȣ̆ dȣпe пpinzȣ̆.

Timпȣлȣ̆ natȣpaлȣ̆ пentpȣ *somnȣ̆ e noaptea*, însъ sъ nȣ ne imaџinъmȣ̆ kъ nȣmaĭ kindȣ̆ soapeлe e sȣб opizontȣ̆, tpeбȣe sъ dopmimȣ̆. În цъpiлe nopdiчe пoлape, eapna noapte ажȣnџe лa o mъpime de 22, 24 de opĭ шi kiapȣ̆ лa o лȣnъ шi doȣe, шi бapa zioa ажȣnџe лa o asemenea mъpime; kȣ toate aчestea, пoпȣлaцiȣniлe kapĭ esistъ akoлo nȣ dopmȣ̆ eapna лȣnĭ întpeџĭ neintpeпȣntȣ̆ шi бapa nȣ pъminȣ̆ лȣnĭ întpeџĭ întp'o stape de deшteptape neintpepȣptъ. Natȣpa aчestopȣ̆ oamenĭ, indeпendintъ de лȣminъ saȣ̆ întȣnepeкȣ̆ kapĭ domneskȣ̆ afapъ, ape în sine mъsȣpa eĭ пentpȣ neчesapiĭ intepбaлe de somnȣ̆ шi de deшteptape. În Sȣeчia dopmȣ̆ oamenii бapa пînъ лa 10 ope пe zi шi eapna pemînȣ̆ 12 ope пe noapte deшteпцĭ, dapȣ̆ în Гpoeлanda ȣnde o zi шi o noapte цine kite-бa лȣnĭ, se skoaлъ шi se kȣлkъ oamenii întp'o noapte, de o sȣtъ de opĭ.

Ȣnȣ̆ omȣ̆ kape tpъeшte o бieaцъ peгȣлatъ, tpeбȣe sъ se kȣлче timпȣpiȣ̆, sъ se skoaлe timпȣpiȣ̆ шi sъ nȣ fakъ din noapte zi, шi din zi noapte пpekȣmȣ̆ fakȣ̆ mȣлцĭ лokȣitopĭ aĭ kaпitaлeлopȣ̆ mapĭ. Ȣnii din mediчiĭ чeлeбpĭ пpetindȣ̆ kъ aчeastъ esistenцъ în kontpa natȣpeĭ kontpiбȣe mȣлtȣ̆ лa пpeskȣptapea бieцeĭ; însъ oбiчeiȣлȣ̆ faчe mȣлtȣ̆ шi în papoptȣлȣ̆ aчesta. Sintȣ̆ mȣлцĭ saбanцĭ kapĭ лȣkpeazъ шi mediteazъ peгȣлatȣ̆ tîpziȣ̆ шi пînъ лa *mezȣлȣ̆ noпцiĭ* шi tpъeskȣ̆ mȣлtȣ̆. Ȣnii din kaptofopĭ лa noĭ aȣ̆ fъkȣtȣ̆ espepienцe anaлoaџe.

Este o чipkȣmstanцъ pemapkaбiлъ, kъ în papoptȣлȣ̆ лȣkpъpiлopȣ̆ spipitȣлȣĭ nostpȣ, difepiteлe timпȣpĭ aлe ziлeĭ aȣ̆ o mape infлȣinцъ; adekъ imaџinaцiȣnea noastpъ e maĭ бie seapa, impesiȣniлe ziлeĭ aȣ̆ лъsatȣ̆ în inima noastpъ nimte sȣбenipe foapte бiĭ, atȣnчĭ pindȣpiлe noastpe sбopȣ̆ kȣ eneppiъ maĭ mape, domenȣлȣ̆ fantasieĭ e maĭ бoгatȣ̆ akȣmȣ̆, tpesaȣpiлe saлe sintȣ̆ maĭ deskise akȣmȣ̆ înaintea spipitȣлȣĭ nostpȣ. Este *шtiȣtȣ̆ kъ* чeлe maĭ чeлeбpe opȣpĭ de пoezie aȣ̆ fostȣ̆ лȣkpate noaptea. Dapȣ̆ *dimineaцa*, din kontpъ, ideiлe fiлosofiчe шi aбstpakte sinȣ̆ maĭ пȣpe în noĭ, kъчĭ sȣfлetȣлȣ̆ nȣ e înkъ tȣpбȣpatȣ̆ de *infлȣinцeлe шi* de пasiȣniлe ziлeĭ; de aчeea opeлe de dimineaцa sintȣ̆ чeлe maĭ faбopaбiлe пentpȣ stȣdiĭ adinчĭ, aбstpakte шi fiлosofiчe. Aшa dapȣ̆ бomȣ̆ пoбъцȣi пoetȣлȣ̆ ka sъ лȣkpeze seapa, dapȣ̆ fiлosofȣлȣĭ шi џeometpȣлȣĭ ka sъ лȣkpeze dimineaцa.

Nȣ e paцionaбiлȣ̆ ka sъ mъnînчe чine-бa tîpziȣ̆ seapa пȣцinȣ̆ timпȣ̆ înaintea somnȣлȣĭ; aчestȣ̆ omȣ̆ пoate sъ-шi espȣne kpeepiĭ sъĭ лa o konџestiȣne бъtъmъtoape, kiapȣ̆ apoплektikъ; apoĭ afapъ de aчeasta бa aбea бisȣinĭ nеплъkȣte. Чina tpeбȣe sъ fie лȣatъ kȣ tpeĭ ope înaintea somnȣлȣĭ чeлȣ̆ пȣцinȣ̆, apoĭ шi kiapȣ̆ atȣnчĭ aлimente гpeлe de diџepatȣ̆ saȣ̆ бъȣtȣpiлe aпpinzъtoape ȣ. e. *kafea neaгpъ*, чeaiȣ̆ tape шi ч. л. t. nȣ tpeбȣe лȣate, kъчĭ impedikъ somnȣлȣ̆.

Maĭ mȣлte desppe aчestea, пpekȣmȣ̆ шi despпe бisȣpĭ, despпe aчestȣ̆ fenomenȣ̆ foapte intepesantȣ̆ în *бiaцa noastpъ*, amȣ̆ бopбitȣ̆ шi aлtъ-datъ.

Oбiчeiȣлȣ̆, ka sъ ne dopimȣ̆ ȣnȣлȣ̆ aлtȣia o „noapte бȣnъ" kindȣ̆ ne kȣлkъmȣ̆, este ȣnȣ̆ oбiчeiȣ̆ foapte fpȣmosȣ̆; kъчĭ niчĭ odatъ omȣлȣ̆ n'ape atita tpeбȣinцъ de o пȣtepe *пpoteктiбъ sȣпepioapъ*, de kitȣ̆ noaptea. Omȣлȣ̆ чeлȣ̆ maĭ пȣtepnikȣ̆ zioa, noaptea kindȣ̆ doapme, este чeлȣ̆ maĭ deбiлȣ̆. Kindȣ̆ ne kȣлkъmȣ̆ în patȣ̆, amȣ̆ tepminatȣ̆ o eпokъ din бiaцa noastpъ, mîine бa înчeпe o aлtъ бieaцъ; de aчeea чeлeбpȣлȣ̆ Impepatopȣ̆ Pomanȣ̆ Titus aȣ̆ aбȣtȣ̆ oбiчeiȣ̆ ka în toate sepiлe kindȣ̆ s'a kȣлkatȣ̆, fъчea o peбistъ de akцiȣniлe saлe din zioa tpekȣtъ, шi kindȣ̆ a fostȣ̆ mȣлцȣmitȣ̆ de aчeste akцiȣnĭ, îшĭ ziчea „Titus, aĭ aбȣtȣ̆ o zi бȣnъ, n'aĭ tpъitȣ̆ în zadapȣ̆ zioa aчeasta." Fepiчiцĭ sintȣ̆ aчeĭ kapĭ potȣ̆ imita esempȣлȣ̆ aчestȣĭ sȣблimȣ̆ Impepatȣ̆, шi seapa zikindȣ̆ бeчinȣлȣĭ sȣȣ̆ „noapte бȣnъ," se пoate sъ zikъ шi kiapȣ̆ sie'шĭ „tȣ aĭ tpъitȣ̆ astъzĭ o zi бȣnъ шi n'aĭ tpъitȣ̆ în zadapȣ̆."

Tiпъpitȣ̆ în Tiпoгpafiea Koлeџiȣлȣĭ Sf. Saбa.